

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.11.1971, sp. zn. 6 Co 372/71, ECLI:CZ:NS:1971:6.CO.372.1971.1

Číslo: 25/1973

Právní věta: Výdělečnou činností ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 bod 4 zákona č. 101/1964 Sb. /1/ se rozumí každá pravidelně konaná pracovní činnost, která směřuje k získání existenčních prostředků pro obživu pracovníka i pro obživu jeho rodiny. Doba, po kterou syn samostatně hospodařícího zemědělce pracoval pravidelně na zemědělské usedlosti svého rodiče, je tedy také touto dobou výdělečné činnosti, i když nešlo o činnost v pracovním poměru.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 29.11.1971

Spisová značka: 6 Co 372/71

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Sociální zabezpečení

Předpisy: 101/1964 Sb. § 6

§ 11

§ 32

§ 7

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 25/1973 sb. rozh.

Výdělečnou činností ve smyslu ustanovení § 6 odst. 1 bod 4 zákona č. 101/1964 Sb. /1/ se rozumí každá pravidelně konaná pracovní činnost, která směřuje k získání existenčních prostředků pro obživu pracovníka i pro obživu jeho rodiny.

Doba, po kterou syn samostatně hospodařícího zemědělce pracoval pravidelně na zemědělské usedlosti svého rodiče, je tedy také touto dobou výdělečné činnosti, i když nešlo o činnost v pracovním poměru.

(Usnesení Nejvyššího soudu ČSR z 29. 11. 1971, [6 Co 372/71](#))

Krajský soud v Českých Budějovicích zrušil rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 10. 7. 1970, jímž byla zamítnuta navrhovatelova žádost o přiznání starobního důchodu s

odůvodněním, že nespĺňuje podmínku doby zaměstnání pro vznik nároku na tento důchod podle ustanovení § 11 zákona č. 101/1964 Sb., protože ke dni 1. 3. 1970, k němuž byl nárok na důchod uplatněn, vykazuje navrhovatel pouze 22 roků a 195 dnů zaměstnání. Podle zjištění soudu prvního stupně je třeba navrhovateli dodatečně započítat doby vojenských cvičení v letech 1936 a 1938 v trvání 86 dnů, dobu nezákonného věznění v roce 1950 v trvání 72 dnů a dobu studia od 1. 9. 1923 do 30. 6. 1924 a od 1. 7. 1927 do 30. 6. 1928 v trvání 606 dnů; vykazuje tedy navrhovatel k 1. 3. 1970 celkem dobu zaměstnání 24 roků a 229 dnů, a protože je i po tomto datu stále zaměstnán, získal k 16. 7. 1970 25 roků zaměstnání a vznikl mu tímto dnem nárok na starobní důchod.

Naproti tomu nevyhověl soud prvního stupně oprávněnému prostředku navrhovatele, pokud se jím dále domáhal započtení nepojištění doby zaměstnání na zemědělské usedlosti své matky od 1. 12. 1936 do 31. 12. 1948, když po provedeném dokazování dospěl k závěru, že navrhovatel v době od 13. 11. 1936, kdy se oženil, do 31. 12. 1948, pracoval sice soustavně na matčině statku, avšak nikoliv v postavení zaměstnance, nýbrž v postavení budoucího přejímatele zemědělské usedlosti, takže nejsou u něho splněny podmínky podle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. pro zápočet uvedené doby.

Proti tomuto usnesení podal Úřad důchodového zabezpečení odvolání a navrhl, aby napadené usnesení bylo zrušeno v té části, v níž byla uznána započitatelnost doby studia navrhovatele v trvání 606 dnů jako doba zaměstnání podle ustanovení § 6 odst. 1 bod 4 zákona č. 101/1964 Sb. a aby přezkoumané rozhodnutí bylo potvrzeno. Odpůrce vytýká soudu prvního stupně nesprávné právní posouzení věci, jestliže při řešení otázky, zda z celkové doby výdělečné činnosti navrhovatele od skončení studia v roce 1928 do dne vzniku nároku na důchod připadají alespoň l' na dobu zaměstnání, nepřihlédl k době, kdy byl navrhovatel v letech 1936 - 1948 výdělečně činný na matčině zemědělské usedlosti nikoliv však na základě pracovního poměru. Namítá, že si soud prvního stupně nesprávně vyložil ustanovení § 6 odst. 1 bod 4 zákona č. 101/1964 Sb.

Nejvyšší soud ČSR změnil usnesení soudu prvního stupně tak, že rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení potvrdil.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 6 odst. 1 bod 4, věta za středníkem, zákona č. 101/1964 Sb. se doba studia před 9. 5. 1945 započítává do doby zaměstnání jen pracovníku, z jehož celkové doby výdělečné činnosti od skončení studia do dne vzniku nároku na důchod připadají alespoň l' na dobu zaměstnání. Zákon č. 101/1964 Sb. blíže nevysvětluje pojem „výdělečná činnost“, který používá i v jiných souvislostech, např. v ustanovení § 32, upravujícím souběh vdovského důchodu s příjmem z výdělečné činnosti. Při výkladu uvedeného pojmu „výdělečná činnost“ se v souvislosti s ustanovením § 25 odst. 1 vyhlášky č. 102/1964 Sb. jeví nepochybným, že se tím rozumí každá pracovní činnost pravidelně konaná, pokud směřuje k získání existenčních prostředků pro obživu vlastní i pro obživu rodiny. Není proto důvodu vykládat pojem „výdělečná činnost“ v uváděném ustanovení jinak, než je vykládán v ustanovení § 32 zákona č. 101/1964 Sb. O správnosti tohoto výkladu svědčí ostatně i důvodová zpráva k zákonu č. 101/1964 Sb., která k ustanovení § 6 tohoto zákona mimo jiné uvádí, že „doba studia před 9. 5. 1945 se bude započítávat za té další podmínky, že jde o pracovníka s celoživotním charakterem zaměstnaneckým“. Nezáleží tedy na právní povaze výdělečné činnosti, je-li podle skutkového zjištění nepochybné, že šlo o pravidelně konanou práci za odměnu.

V projednávané věci je po skutkové stránce nepochybné, že navrhovatel pracoval na zemědělské usedlosti své matky a že se podílel na výnosu jejího hospodaření tak, že dostával od své matky peněžité částky i naturálie. Soud prvního stupně v tomto směru správně charakterizuje postavení navrhovatelovo v době od 11. 11. 1936 do 31. 12. 1948 tak, že soustavně na matčině zemědělské usedlosti a polnostech pracoval a podílel se na výsledcích tohoto hospodaření. Jestliže však soud

prvního stupně dospěl k závěru, že navrhovatel nepracoval na zemědělské usedlosti své matky na základě pracovního poměru, takže nepodléhal nemocenskému pojištění podle předpisů platných pro pracovníky, a nesplňuje proto podmínky pro zápočet uvedené doby jako doby zaměstnání podle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb., pak to ještě neznamená, že by jeho práce neměla charakter výdělečné činnosti z hlediska ustanovení § 6 odst. 1 bod 4 citovaného zákona. O výdělečnou činnost by nešlo v případě, že by rodinný příslušník samostatně výdělečně činné osoby toliko pomáhal této osobě, aniž by u něho šlo o pravidelně konanou činnost.

Za tohoto stavu věci nebylo možné při aplikaci ustanovení § 6 odst. 1 bod 4 zákona č. 101/1964 Sb. vypustit dobu výdělečné činnosti navrhovatele na matčině zemědělské usedlosti z jeho celkové výdělečné činnosti, i když bylo zároveň zjištěno, že tato činnost navrhovatele neměla znaky zaměstnání v pracovním poměru. Při respektování této doby výdělečné činnosti (12 roků a 48 dnů) navrhovatel nesplňuje podmínku pro zápočet doby studia (606 dnů), neboť z celkové doby jeho výdělečné činnosti od skončení studia do 1. 3. 1970, kdy navrhovatel uplatňoval nárok na starobní důchod, která trvala 35 roků a 36 dnů, nečiní doba zaměstnání (včetně náhradní doby vojenské služby podle ustanovení § 7 odst. 1 písm. a/ zákona č. 101/1964 Sb.) alespoň tři čtvrtiny.

Změnil proto odvolací soud usnesení soudu prvního stupně tak, že rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení potvrdil.

1) Úplné znění zákona se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 5/1972 Sb.